

Til lovforslag nr. L 59

Folketinget 2016-17

Betænkning afgivet af Undervisningsudvalget den 13. december 2016

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v., lov om institutioner for erhvervsrettet uddannelse og forskellige andre love

(Indførelse af folkeskolens afgangseksamen, adgangskrav til erhvervsuddannelserne samt ændringer som følge af lovgivning om de gymnasiale uddannelsers indhold m.v.)

[af ministeren for børn, undervisning og ligestilling (Ellen Trane Nørby)]

1. Ændringsforslag

Undervisningsministeren har stillet 8 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 9. november 2016 og var til 1. behandling den 15. november 2016. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Børne- og Undervisningsudvalget. Børne- og Undervisningsudvalget er den 12. december 2016 ændret til Undervisningsudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 2 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og ministeren for børn, undervisning og ligestilling sendte den 26. august 2016 dette udkast til udvalget, jf. BUU alm. del – bilag 255 (folketingsåret 2015-16). Den 9. november 2016 sendte ministeren for børn, undervisning og ligestilling de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af EL og ALT) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Socialdemokratiets, Det Radikale Venstres og Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget ønsker et uddannelsessystem, der mindsker sociale forskelle og gør alle unge uanset baggrund i stand til at forfølge deres drømme. Derfor har det været afgørende for S, RV og SF at fastholde

en bred adgang til de gymnasiale uddannelser for alle elever, der kan og vil. Derfor er partierne tilfredse med, at det er lykkedes at skabe enighed om nye adgangsbetingelser uden et højt karakterkrav. I stedet skal der i folkeskolen foretages en helhedsvurdering af elevernes faglige, sociale og personlige forudsætninger, hvilket betyder, at elever kan være uddannelsesparate, hvis de er motiverede, selv om de ikke har det givne karaktergennemsnit. Alle uddannelsesparate elever har ret til at komme på den ungdomsuddannelse, de vil, så længe de har bestået folkeskolens afgangseksamen. Partierne vil følge de nye adgangsbestemmelers betydning for søgemønstre og forventer, at Undervisningsministeriets vejledning til skolerne tydeliggør, at uddannelsesparathedsvurderingen fortsat er en helhedsvurdering.

S, RV og SF har lagt vægt på de gymnasiale uddannelsers opgave med at øge social mobilitet og gøre alle elever så dygtige som muligt uanset social baggrund, hvilket derfor er et element i de retningsgivende mål for uddannelserne. De gymnasiale uddannelser skal både danne eleverne som mennesker og samfundsborgere og give dem forudsætninger for at kunne læse videre. For S, RV og SF er tværfaglighed, samspil mellem fagene og samarbejde helt afgørende for at klæde eleverne på til den virkelighed, der venter. Partierne er derfor glade for, at der nu bliver ubegrænsede muligheder for tværfaglige forløb gennem hele gymnasietiden, og at tværfaglighed indgår i den mundtlige afprøvning af studieretningsprojektet. I det hele taget skal prøveformerne udvikles, så de rent faktisk afspejler, hvad elever skal kunne i dag.

Hf er den ungdomsuddannelse, der skaber flest mønsterbrydere og derfor en vigtig prioritet for S, RV og SF. Det er her en stor gruppe unge fra hjem uden lange uddannelsestra-

ditioner får muligheden for at tage en studentereksamen og læse videre – mange på en professionsbachelor og nogle på universitetet. Hf er fortsat åbent for alle, der kan og vil, og hf giver fortsat adgang til alle videregående uddannelser, også universitetet. Samtidig bliver hf mere fokuseret og målrettet, hvilket skal gøre flere i stand til at komme igennem uddannelsessystemet og begå sig på det arbejdsmarked, der venter.

S, RV og SF er glade for den nye hf, men har en enkelt bekymring: Muligheden for optag til hf direkte fra 9. klasse er ikke kommet efter ønske fra S, RV og SF, og partierne vil holde øje med, at det ikke bliver den primære adgang til hf. Partierne ønsker f.eks. ikke, at unge skal begynde at vælge hf i stedet for en erhvervsuddannelse. Der skal holdes fast i målsætningen om, at flere skal vælge en erhvervsuddannelse direkte fra folkeskolen.

En god uddannelse er det bedste, vi kan give vores børn og unge for at gribe de muligheder, der venter, og håndtere de udfordringer, de møder på deres vej. Økonomien spiller en rolle for, at ambitionerne om faglighed og social mobilitet i vores uddannelsessystem kan blive til virkelighed. Derfor er S, RV og SF imod regeringens økonomiske politik og prioritering om, at gymnasierne skal spare år for år, samtidig med at de skal implementere reformen.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget støtter lovforslaget, fordi det retter op på de fejl, der blev begået i gymnasiet i 2003, da gymnasireformen blev vedtaget. Lovforslaget forbedrer gymnasiet på en lang række områder, f.eks. ved at det tværfaglige fag almen studieforbereelse (AT) er blevet afskaffet, at der er indført adgangskrav til gymnasiet, at antallet af studieretninger er reduceret, og at almindelsen er styrket. Almen dannelse er her forstået som erhvervelse af kundskaber inden for humaniora, naturvidenskab og samfundsvidenskab, sådan som det også defineres i aftalen om gymnasiet fra den 3. juni 2016:

»At være alment dannet indebærer, at man lever op til et ideal om kundskaber, viden og færdigheder inden for humanistiske, naturvidenskabelige og samfundsvidenskabelige områder og opnår indsigt i det historiske og aktuelle forudsætninger for vores kultur, normer og folkestyre og derigennem mulighed for aktiv medvirken i demokratiet. I gymnasial sammenhæng lægges særlig vægt på det boglige og det kundskabsmæssige, fordi de gymnasiale uddannelser er studieforberegende. Der skal opnås kundskaber og viden gennem uddannelsens fagrække, der sikrer eleven almindelse og forudsætninger for videre studier.«

DF er også meget glad for, at vigtige kulturfag som religion, historie og oldtidskundskab er fastholdt som selvstændige fag. Hf er ændret grundlæggende, så uddannelsen bliver rettet mere imod professionsbacheloruddannelserne. Samtidig bevares det klassiske hf som enkeltfagsmulighed på VUC. Denne reform af gymnasiet og hf vil samlet set styrke ungdomsuddannelserne og stille mere konkrete krav til de unge mennesker, der nu kan fordele sig bedre efter evner og interesser. For det er selvfølgelig ikke alle, der skal i gymnasiet. Det er der ingen grund til. Det er hverken godt for de unge eller for gymnasiet. Hf er i sin nye udgave ble-

vet et gedigent alternativ til gymnasiet for dem, der ikke er sikre på, at de vil på universitetet.

Et *mindretal* i udvalget (EL og ALT) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de stillede ændringsforslag.

Enhedslistens medlemmer af udvalget mener, at en række ændringer, der vil betyde tilbageskridt for gymnasieuddannelserne, vil påvirke folkeskolen negativt og medføre betydelig risiko for en mindskelse af tilgangen til erhvervsuddannelserne. Indførelsen af nye adgangsbetingelser vil afskære mange unge, der med de eksisterende adgangsbetingelser ville kunne optages på de gymnasiale uddannelser, fra at blive optaget på disse. De nye adgangsbetingelser vil være med til at øge karaktersættet i folkeskolen, og det er stærkt beklageligt, at ændringen bringer elever i folkeskolen i den situation, at de kan betragtes som ikke at have bestået folkeskolen. De nye regler for optagelse vil i høj grad komme til at fremstå uoverskuelige for elever og forældre, og de vil stille meget store krav til den i forvejen hårdt pressede UU-vejledning, der ikke med reformen tilføres yderligere ressourcer. De nye karakterkrav, der ligger markant højere end adgangskravene til erhvervsuddannelserne, vil endvidere bidrage til at devaluere erhvervsuddannelserne i mange unges øjne, når de skal vurdere og træffe valg mellem de forskellige ungdomsuddannelser – et forhold, der sammen med den nye mulighed for optag på hf allerede efter 9. klasse kan medføre et yderligere fald i tilgangen til erhvervsuddannelserne.

Det er efter EL's opfattelse stærkt problematisk at gennemføre den foreslåede meget massive indskrænkning i antallet af studieretninger. Det vil gå hårdt ud over de kreative fag og en række begyndersprogfag. I betragtning af at det store flertal af eleverne på de gymnasiale uddannelser allerede i dag har matematik på mindst B-niveau, har det heller ikke noget fornuftigt formål at gøre matematik B obligatorisk for flere elever.

Forslaget om, at prøvekaraktererne på det nye grundforløb fremover skal tælle med i det samlede eksamensresultat, er ikke rimeligt, i betragtning af at prøverne ligger blot nogle få måneder inde i uddannelsen. Tilsvarende urimeligt er det, at GSK-karakterer i fremtiden kun skal tælles med i karaktergennemsnittet, når de reducerer eksamensresultatet fra eksamensbeviset.

Samlet set er det EL's opfattelse, at den foreslåede reform ikke er til gavn for udviklingen af de gymnasiale uddannelser, og at de negative konsekvenser af reformen vil blive forstærket af, at den skal udmøntes i en situation, hvor de gymnasiale uddannelser er under et kraftigt pres fra store økonomiske besparelser, som et flertal i Folketinget har pålagt områdets uddannelsesinstitutioner.

Inuit Ataqtigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurinn var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af undervisningsministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 3

1) Nr. 2 affattes således:

»2. I § 1, stk. 1, 1. pkt., ændres »i henhold til lov om uddannelsen til studentereksamen (stx) (gymnasieloven) eller lov om uddannelsen til højere forberedelseksamen (hf-loven)« til: »i uddannelsen til den almene studentereksamen, 2-årig uddannelse til almen studentereksamen, uddannelsen til hf-eksamen og gymnasial enkeltfagsundervisning (hf-enkeltfag) i henhold til lov om de gymnasiale uddannelser«.«
[Sproglig justering]

Til § 6

2) Efter nr. 3 indsættes som nye numre:

»01. I § 3, stk. 3, ændres »§ 2, stk. 1, nr. 7« til: »§ 2, stk. 1, nr. 5«.

02. I § 9, stk. 2, ændres »§ 2, stk. 1, nr. 9« til: »§ 2, stk. 1, nr. 7«.«

[Lovtekniske konsekvensændringer]

Til § 8

3) I nr. 13 affattes den foreslåede overskrift til *kapitel 4 a* således: »Afskæring af klageadgang«.

[Sproglig præcisering]

Til § 12

4) I nr. 5 affattes den foreslåede overskrift til *kapitel 4 c* således: »Afskæring af klageadgang«.

[Sproglig præcisering]

Til § 13

5) Nr. 5 affattes således:

»5. I § 14 indsættes efter stk. 2 som nye stykker:

»Stk. 3. For at bestå folkeskolens afgangseksamen skal eleven have opnået mindst karakteren 2,0 i gennemsnit i de 9.-klasseprøver, som er nævnt i stk. 2. Ved beregning af gennemsnittet indgår en karakter for skriftlig dansk, en karakter for skriftlig matematik og en karakter for hver af de øvrige obligatoriske prøver. Karakteren i skriftlig dansk og i skriftlig matematik beregnes som gennemsnittet af delprøverne.

Stk. 4. Efter bestået afgangseksamen udfærdiges et eksamensbevis.«

Stk. 3-5 bliver herefter stk. 5-7.«

[Lovteknisk konsekvensændring]

6) Efter nr. 6 indsættes som nyt nummer:

»01. § 14 affattes således:

»§ 14. Ved afslutningen af undervisningen på 9. klassetrin aflægges eleverne folkeskolens 9.-klasseprøver, der kan gennemføres i følgende fag:

- 1) Dansk.
- 2) Engelsk.
- 3) Kristendomskundskab.
- 4) Historie.
- 5) Samfundsfag.
- 6) Matematik.
- 7) Geografi.
- 8) Biologi.
- 9) Fysik/kemi.
- 10) Idræt.
- 11) Tysk eller fransk, jf. § 5, stk. 2, nr. 1, litra e.

Stk. 2. Hver elev skal aflægge to prøver i faget dansk og en prøve i hvert af fagene matematik og engelsk samt en fælles prøve, hvori fagene fysik/kemi, biologi og geografi indgår. Herudover skal den enkelte elev aflægge to prøver, som udvælges efter udtrækning blandt de i stk. 1, nr. 2-11, nævnte fag, efter undervisningsministerens bestemmelse henholdsvis inden for fagblokken humanistiske fag og inden for fagblokken naturfag, jf. opdelingen i § 5, stk. 2. Faget idræt udtrækkes som en del af den naturfaglige blok. Hvis der sker udtræk af et fag, hvor eleven ikke har fulgt undervisningen i det pågældende skoleår, aflægges eleven i stedet prøve i yderligere et af de i stk. 1 nævnte fag inden for den humanistiske fagblok, bortset fra dansk.

Stk. 3. For at bestå folkeskolens afgangseksamen skal eleven have opnået mindst karakteren 2,0 i gennemsnit i de 9.-klasseprøver, som er nævnt i stk. 2. Ved beregning af gennemsnittet indgår en karakter for skriftlig dansk, en karakter for skriftlig matematik og en karakter for hver af de øvrige obligatoriske prøver. Karakteren i skriftlig dansk og i skriftlig matematik beregnes som gennemsnittet af delprøverne.

Stk. 4. Efter bestået afgangseksamen udfærdiges et digitalt eksamensbevis. Forældrene og eleven kan efter anmodning modtage en bekræftet udskrift af det digitale eksamensbevis.

Stk. 5. Ud over de nævnte prøver i stk. 1 og 2 kan eleven ved afslutningen af undervisningen på 9. klassetrin indstille sig til folkeskolens 9.-klasseprøver i valgfagene tysk, fransk, håndværk og design samt madkundskab, hvis eleven har afsluttet undervisningen i det pågældende skoleår. Prøverne i håndværk og design samt madkundskab kan gennemføres ved afslutningen af 8. klassetrin, hvis skolens leder vurderer, at eleverne har fulgt undervisningen i et sådant omfang, at prøvekravene kan opfyldes. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om, at andre praktisk betonedede fag, der er omfattet af § 9, gøres til frivillige prøvefag. Afgørelse om indstilling til frivillige prøver træffes af eleven efter samråd med forældrene, jf. § 54, og vedkommende lærer.

Stk. 6. Undervisningsministeren fastsætter regler om de prøver, som er nævnt i stk. 1-5, herunder om tidspunktet for prøvernes afholdelse, om kravene i de enkelte fag ved prøverne, om udtrækningen af fag og prøver, om antallet af prø-

ver i fagene, om prøvernes gennemførelse, om, hvilke prøver der udarbejdes centralt stillede opgaver til, om bedømmelse og karaktergivning, om klager i forbindelse med prøver, om, at omprøve og ombedømmelse kan resultere i en lavere karakter, om eksamens- og prøvebevisernes udformning, om sygeprøver, om aflæggelse af prøver på særlige vilkår for elever med særlige behov og om fritagelse for at aflægge de prøver, som er nævnt i stk. 1-5 for visse elever. Undervisningsministeren fastsætter endvidere regler om censorer.

Stk. 7. Kommunalbestyrelsen skal imødekomme anmodninger om at kunne aflægge folkeskolens 9.-klasseprøver og foranstalte afholdelse af prøverne for personer, der ikke er fyldt 18 år ved skoleårets begyndelse, og som ellers ikke har mulighed for at indstille sig til prøve. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.«
[Lovteknisk konsekvensændring]

Til § 20

7) Efter nr. 1 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 8, stk. 1, ændres »stk. 9« til: »stk. 6.«
[Lovteknisk konsekvensændring]

Til § 23

8) *Stk. 3 og 4* udgår, og i stedet indsættes:

»*Stk. 3.* Undervisningsministeren fastsætter tidspunktet for ikrafttræden af § 8, nr. 7 og 10, § 10, nr. 2, og § 13, nr. 2

og 01, om udstedelse af digitale beviser og om udlevering af bekræftet udskrift af det digitale eksamensbevis for folkeskolens afgangseksamen.«

[Lovteknisk konsekvensændring]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1, 3 og 4

Der er tale om sproglige justeringer.

Til nr. 2

Der er tale om lovtekniske konsekvensændringer af paragrafhenvi- sning som følge af lovforslagets § 6, nr. 2.

Til nr. 5, 6 og 8

Forslaget i § 13, nr. 5, vedrører dels reguleringen af be- ståkravet for folkeskolens afgangseksamen, dels udstedelse af digitalt bevis for folkeskolens afgangseksamen. Det er i forbindelse med gymnasireformen besluttet, at folkesko- lens afgangseksamen skal indføres fra og med skoleåret 2017-18, hvorimod ikrafttræden af beslutningen om digitali- sering af beviset afventer, at fornøden it-understøttelse er etableret.

Der er tale om lovtekniske konsekvensændringer for at undgå tekniske vanskeligheder og uklarhed i forbindelse med den trinvis ikrafttræden af § 13, nr. 5.

Til nr. 7

Der er tale om en lovteknisk konsekvensændring af para- grafhenvi- sning som følge af lovforslagets § 20, nr. 2.

Jens Henrik Thulesen Dahl (DF) nfm. Susanne Eilersen (DF) Marlene Harpsøe (DF) Dorthe Ullemose (DF)

Pia Adelsteen (DF) Lise Bech (DF) Anni Matthiesen (V) Kristian pihl Lorentzen (V) Jan E. Jørgensen (V) Britt Bager (V)

Erling Bonnesen (V) Jane Heitmann (V) Henrik Dahl (LA) Danny K. Malkowski (LA) Mette Abildgaard (KF)

Annette Lind (S) Daniel Toft Jakobsen (S) Jan Johansen (S) Julie Skovsby (S) Mattias Tesfaye (S)

Pernille Rosenkrantz-Theil (S) fmd. Pernille Schnoor (ALT) Eva Flyvholm (EL) Jakob Sølvhøj (EL)

Carolina Magdalene Maier (ALT) Torsten Gejl (ALT) Lotte Rod (RV) Marianne Jelved (RV) Jacob Mark (SF)

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurinn havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Tjóðveldi (T)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Javnaðarflokkurinn (JF)	1
Alternativet (ALT)	10	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Oversigt over bilag vedrørende L 59

Bilagsnr.	Titel
1	Høringsnotat og høringssvar, fra ministeren for børn, undervisning og ligestilling
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	1. udkast til betænkning
5	Ændringsforslag, fra undervisningsministeren
6	2. udkast til betænkning
7	3. udkast til betænkning
8	Ændringsforslag, fra undervisningsministeren
9	4. udkast til betænkning
10	5. udkast til betænkning